

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

**про результати відвідування
Берегівського районного відділу поліції
Головного управління Національної поліції у
Закарпатській області
03.12.2025**

м. Київ, 2025

I. Вступ

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 03.12.2025 здійснено відвідування Берегівського районного відділу поліції Головного управління Національної поліції у Закарпатській області (далі – РВП) групою НПМ у складі:

Григоров Михайло Сергійович, головний спеціаліст відділу інспектування об'єктів контролю в правоохоронних, судових органах та військових формувань Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Сідак Павло Петрович, представник громадської організації.

Начальник РВП: Варга Михайло Михайлович.

РВП розташоване за адресою: вул. Сечені, буд. 13, м. Берегово, Закарпатська обл. (фото 1-2).

Станом на 05.12.2025 загальна кількість затриманих – 82 осіб, з яких 38 осіб затриманих в порядку статті 208 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України), 21 особа – на підставі ухвали слідчого судді/ суду, 14 осіб – за вчинення адміністративних правопорушень, 5 осіб за постановою суду про застосування адміністративного арешту, 4 особи – за вироком суду.

Серед позитивних напрямів удосконалення діяльності РВП слід відзначити впровадження моделі зразкового поліцейського офісу у форматі «Front-office», що забезпечує зручність та відкритість у взаємодії з громадянами, а також функціонування інформаційної підсистеми «Custody Records» інформаційно-комунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України» – інструмента, призначеного для забезпечення належного процесу перебування осіб у місцях несвободи та дотримання їхніх прав. Робота з громадянами та особами, доставленими або затриманими, здійснюється на належному рівні, з дотриманням вимог чинного законодавства та міжнародних стандартів у сфері прав людини.

Також слід зазначити, що у разі виявлення особами, відповідальними за перебування та забезпечення дотримання прав затриманих РВП, а також у разі надходження скарг затриманих осіб щодо можливих неправомірних дій працівників поліції, зокрема фактів застосування фізичного насильства (побиття) під час затримання тощо, відповідна інформація скеровується до територіального управління Державного бюро розслідувань для проведення ретельної та об'єктивної перевірки з метою надання правової оцінки діям працівників поліції.

Така процедура спрямована на забезпечення об'єктивності та неупередженості у розслідуванні випадків можливого порушення прав громадян з боку працівників правоохоронних органів.

У РВП облаштовані: кімната для затриманих, кімнати для проведення слідчих (процесуальних) дій, кімната для конфіденційного побачення затриманого із захисником, які передбачені для належного режиму перебування та процесуального забезпечення прав затриманих осіб та відповідають вимогам національного законодавства та міжнародних стандартів.

У РВП функціонує система відеоспостереження, зокрема у кімнаті для затриманих, кімнатах для проведення слідчих дій, кімнаті для проведення конфіденційної зустрічі з адвокатом. Термін зберігання записів з камер відео спостереження – 36 діб, що відповідає вимогам Інструкції із застосування органами та підрозділами поліції технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, засобів фото- і кінозйомки, відеозапису, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від 18.12.2018 № 1026.

Окрім того, що відповідно до вимог абзацу другого частини першої статті 6, частини другої статті 12 Закону України «Про захист персональних даних», у відділенні поліції наявні попереджувальні знаки щодо здійснення відеоспостереження при вході до відповідних зон, включаючи кімнату для затриманих осіб, кімнату для проведення слідчих (процесуальних) дій та кімнату для конфіденційного побачення із захисником.

Службові особи РВП забезпечують інформування про затримання особи центру з надання безоплатної правничої допомоги, фіксуючи час повідомлення та дані посадової особи, яка його отримала, у відповідному журналі.

Комісія РВП здійснює щотижневе обстеження кабінетів щодо виявлення заборонених предметів, які можуть використовуватися як засоби катування або неналежного поводження.

У посадових інструкціях працівників РВП передбачені положення про заборону катувань відповідно до статті 10 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання.

Також у РВП облаштоване укриття, яке забезпечує можливість безпечного перебування населення від впливу небезпечних факторів, що виникають внаслідок надзвичайних ситуацій, воєнних дій або терористичних актів.

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування РВП здійснено 21.03.2019. За результатами відвідування виявлені наступні порушення прав людини:

на свободу та особисту недоторканість;

на професійну правничу допомогу;

Слід зазначити, що усі попередньо виявлені порушення усунуті, надані рекомендації виконані.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на захист від катування або нелюдського чи такого, що принижує гідність, видів поводження або покарання (стаття 3 Конвенції

про захист прав людини і основоположних свобод, частина 1 статті 28 Конституції України).

1. Упродовж 2024 – 2025 років до РВП надходили повідомлення громадян про можливі неправомірні дії працівників поліції, у тому числі 12 повідомлень про нанесення тілесних ушкоджень.

У порушення вимог частини 4 статті 216 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) та частини 3 статті 8 Закону України «Про Державне бюро розслідувань» виявлено недоліки у діяльності РВП щодо порядку реагування та розгляду повідомлень про можливі кримінальні правопорушення, які за інформацією заявників (потерпілих) вчинені працівниками поліції, без своєчасного та невідкладного інформування відповідного територіального управління Державного бюро розслідувань (далі – ТУ ДБР), а також відповідної реєстрації таких відомостей у Єдиному реєстрі досудових розслідувань (далі – ЄРДР).

Так, зокрема 22.02.2024 до РВП надійшло звернення, зареєстроване в Єдиному обліку заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події (далі – ЄО) за № 1516 щодо нанесення працівниками поліції тілесних ушкоджень заявнику.

Звернення аналогічного характеру зареєстровані в ЄО та надходили 19.10.2024 за № 7634, 08.11.2024 за № 8074 та інші.

За результатами перевірки фактів, викладених у цих зверненнях, працівниками поліції кримінальні провадження не реєструвались, до відповідного ТУ ДБР інформація та повідомлення не направлялись.

Водночас усі такі звернення слугували підставою для проведення перевірки щодо ймовірних неправомірних дій працівників РВП, за результатами яких викладена у них інформація підлягала належній перевірці з метою надання правової оцінки діям останніх.

Проте слід зазначити, що оцінка дій поліцейських самими поліцейськими, не може вважатися об'єктивною та є прямим порушенням норм КПК України.

Європейський комітет з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню (далі – Європейський комітет) наголошує, що довіра до заборони катувань та жорстокого поводження підривається, коли посадовці, відповідальні за такі дії, уникають покарання. Відсутність швидкої, ефективної реакції на повідомлення про жорстоке поводження створює умови для безкарності та ставить під загрозу правозахисні принципи, підриває основи демократичного суспільства, оскільки відповідальні за розслідування та контроль особи ризикують стати співучасниками цих порушень.

Європейський комітет вважає, що навіть за відсутності формальної скарги органи влади мають бути зобов'язані за законом негайно відкривати кримінальні провадження та здійснювати їх розслідування при надходженні достовірної інформації про неналежне поводження. Для посилення відповідальності слід встановити обов'язок посадовців (поліцейських, керівництва в'язниць тощо) своєчасно повідомляти відповідні органи про такі випадки.

Крім того, Європейський комітет зазначає, що дисциплінарне розслідування є додатковим засобом проти жорстокого поводження і може здійснюватись

паралельно до процедури кримінального розслідування. Дисциплінарна провинність кожного відповідного службовця має бути об'єктом систематичного контролю, незалежно від того, чи правопорушення, про яке йдеться, було визнане кримінальним злочином (СРТ/Inf(2004)28-part) п. 37).

2. Під час відвідування камерних приміщень представниками групи НПМ встановлено надмірну загрозованість вікон, що обмежує доступ до природного освітлення та негативно впливає на умови тримання осіб.

3. У РВП порушуються вимоги пункту 11 Мінімальних стандартних правил поводження з в'язнями (Правила Нельсона Мандели) та пункту 18.2 Європейських пенітенціарних правил (Рекомендація № R(2006) 2 Комітету Міністрів держав – членів Ради Європи), оскільки конструкція вікон камер не дозволяє утримуваним особам самотійно відкривати кватирки для провітрювання.

У своїй Одинадцятій Загальній доповіді [СРТ/Inf (2001) 16] Європейський комітет наголошує, що заходи безпеки щодо окремих категорій утримуваних осіб є допустимими, проте вони не повинні позбавляти таких осіб доступу до свіжого повітря та природного освітлення.

Світло і повітря є базовими фізіологічними потребами людини, а отже – невід'ємними правами кожного, хто тримається під вартою. Відсутність доступу до сонячного світла та свіжого повітря створює умови, сприятливі для розвитку і поширення інфекційних захворювань, зокрема туберкульозу.

Порушення права на охорону здоров'я та медичну допомогу (стаття 49 Конституції України).

4. Пунктом 14 частини першої статті 23 Закону України «Про Національну поліцію» визначено, що поліція відповідно до покладених на неї завдань вживає всіх можливих заходів для надання невідкладної, зокрема домедичної і медичної допомоги особам, які постраждали внаслідок кримінальних чи адміністративних правопорушень, нещасних випадків, а також особам, які опинилися в ситуації, небезпечній для їхнього життя чи здоров'я.

У порушення вимог частини першої статті 12 Закону України «Про екстрену медичну допомогу» та Порядку підготовки та підвищення кваліфікації осіб, які зобов'язані надавати медичну допомогу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.11.2012 № 1115, лише 12 працівників РВП (штатна чисельність особового складу 118 працівників РВП) пройшли підготовку щодо володіння знаннями і практичними навичками надання домедичної допомоги та отримали відповідне посвідчення.

Порушення прав осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення (Конвенція про права осіб з інвалідністю, стаття 21 Конституції України).

5. У порушення вимог Державних будівельних норм В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель та споруд. Основні положення», затвердженого наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 30.11.2018 № 327, у РВП не забезпечено належний рівень безбар'єрності, що ускладнює фізичний доступ та пересування об'єктом для маломобільних груп населення. Разом з тим, керівництво РВП вживає

необхідних організаційних та технічних заходів для поетапного створення та розвитку елементів безбар'єрного середовища відповідно до вимог чинного законодавства.

Інші порушення.

6. Під час вивчення протоколів про затримання осіб, здійсненого на підставі ухвали слідчого судді або суду про дозвіл на затримання з метою приводу, передбаченого статтею 191 КПК України, встановлено наявність окремих недоліків у частині їх процесуального оформлення, що потребує додаткової уваги з огляду на необхідність забезпечення дотримання уповноваженими службовими особами РВП вимог статті 104 КПК України стосовно обов'язку повного та достовірного відображення у протоколі всіх істотних обставин відповідної процесуальної дії.

Так, у більшості випадків у протоколах про затримання, зокрема [REDACTED] та [REDACTED] інших осіб, складених співробітниками оперативних та слідчих структурних підрозділів РВП, як місце фактичного затримання зазначається адреса: вул. Сечені, м. Берегове, за якою розташований відповідний підрозділ поліції. Водночас фактичне обмеження свободи особи під час виконання ухвали слідчого судді або суду може відбуватися за іншою адресою та за іншим фактичним часом, що не знаходить належного відображення у процесуальних документах.

Зі слів працівників РВП, первинне виявлення особи, стосовно якої постановлено ухвалу слідчого судді або суду про дозвіл на затримання з метою приводу, у ряді випадків відбувається шляхом її прибуття за телефонним викликом працівника РВП або здійснюється іншими підрозділами Національної поліції України та правоохоронними органами, зокрема підрозділами патрульної поліції Національної поліції України або службовими особами Державної прикордонної служби України тощо. Після виявлення такої особи її доставлення до відповідного підрозділу поліції забезпечується уповноваженими службовими особами, а безпосереднє оформлення процесуального затримання здійснюється співробітниками РВП.

Так, як вбачається з практики РВП, під час складання протоколу про затримання співробітники оперативних та слідчих структурних підрозділів РВП у більшості випадків зазначають фактичний час і місце затримання з моменту її доставлення до адреси, за якою розташований відповідний підрозділ поліції, не відображаючи у протоколі обставин, пов'язаних із попереднім виявленням, супроводженням або фактичним контролем особи іншими уповноваженими службовими особами.

Разом із тим, такі матеріали справ щодо затриманих осіб у деяких випадках не містять рапорти або інші службові документи, які б дозволяли встановити, яким саме суб'єктом, за яких обставин, у який час було виявлено особу, а також чи перебувала вона під фактичним контролем уповноважених службових осіб до моменту оформлення протоколу про відповідне затримання. У зв'язку з цим залишається невизначеним часовий проміжок між фактичним затриманням особи та моментом процесуального оформлення затримання.

Окрім того, така практика створює ризики порушення гарантій права на свободу та особисту недоторканність, передбачених Конституцією України та кримінальним процесуальним законодавством.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

Головного управління Національної поліції у Закарпатській області забезпечити:

1. Контроль за усуненням порушень, виявлених в ході відвідування РВП.

Берегівському районному відділу поліції Головного управління Національної поліції у Закарпатській області забезпечити:

1. Внесення до ЄРДР відомостей про кримінальні правопорушення, віднесені до підслідності Державного бюро розслідувань, та невідкладне інформування ТУ ДБР відповідно до частини 4 статті 216 КПК України;
2. Дотримання працівниками РВП вимог статті 104 КПК України;
3. Забезпечити проходження підготовки щодо володіння знаннями і практичними навичками надання домедичної допомоги працівниками поліції, які зобов'язані надавати медичну допомогу з отриманням відповідного посвідчення;
4. Забезпечити доступність приміщень ізолятора тимчасового тримання для потреб маломобільних груп населення;
5. Вжити заходів щодо забезпечення доступу до свіжого повітря у камерних приміщеннях;
6. Забезпечити доступність приміщень РВП для потреб маломобільних груп населення.

Додатки:

Фотознімки, отримані за результатами відвідування РВП на 2 арк. в 1 прим.

**Керівник групи НПМ,
головний спеціаліст відділу
інспектування об'єктів контролю в
правоохоронних, судових органах та
військових формувань Департаменту з
питань реалізації національного
превентивного механізму Секретаріату
Уповноваженого Верховної Ради
України з прав людини**

Михайло ГРИГОРОВ

Додатки до звіту

Фото 1

Фото 2

Фото 3

Фото 4

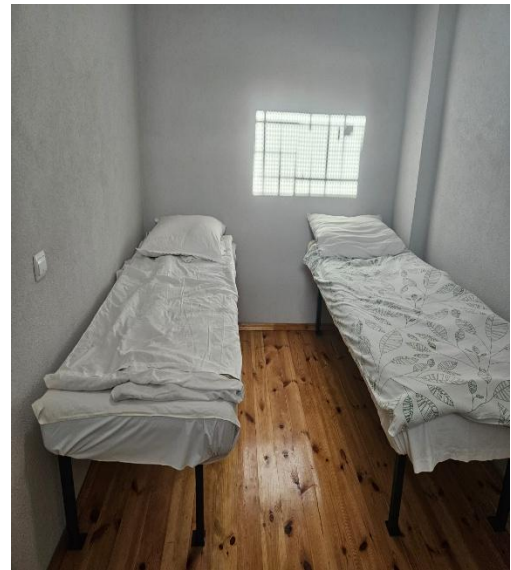

Фото 5

Фото 6

Фото 7

Фото 8

